

Ҳозир қайси ой, қайси сана, ҳафтаaning қайси кунини? Бунини сиз билан биз деворга осиб қўйиладиган, стол устида турадиган ёки чўнтагимизда олиб юрадиган тақвимномадан биламиз.

Тақвимноманинг ватани — узоқ Нил соҳиллари, қадимги Миср, мисрликлар каналлари ўз вақтида тозалаб қўйиш, туғонларни тузатиш учун Нил дарёси қачон тоша болашини олдиндан билдириш керак бўлган. Агар Нил суви ўз вақтида тутиб қолинмас, у денгизга беғойда оқиб кетиб, кургоччиликдан бутун ҳосил нобуд бўлиши мумкин эди. Миср қондилари шу нарсани сезишдики, эҳти шундан кейин (21–22 июнь) вақтида, энг қисқа тундан кейин сахар пайтида осмонда ерут қилди. Тақвимнома бунини Нил тоша бошлайди. Қондилар Сотиснинг пайдо бўлишидан иккинчи марта пайдо бўлишига 365 кун

ТАҚВИМ ҚАНДАЙ ЯРАТИЛГАН?

сорта тенг эканлигини ҳисоблаб топилди. Фарқ 4 йилда роппа-роса бир суткани ташкил қиларди. Бирок мисрликлар ўз тақвимларини қайта тузиб ўтиришмади. Алча кейин — милоддан аввалги 46 йилда Рим императори Юлий Цезарь мисрликларнинг тақвимомасига тузатиш киритди ва уни «Юлий тақвимномаси» деб атаб бошлади. Бунда ойлардаги кунлар сони бир хил эмас эди: бирда 30 кун, иккинчисида 31 кун, февралда ҳатто 28 кун. Ана шу энг қисқа ойга 4

сонини 366 кунга етди. Биз ҳозир фойдаланган тақвимномага яқин Янги тақвимнома ана шу тарихга пайдо бўлди. Гап шундаки, ҳисоблашлар бир йил 365 куну 5 соат 48 дақиқа 46 сониядан иборат эканлигини кўрсатди. Ордада 11 дақиқаю 46 сония фарқ эса, 400 йил мобайнида 3 суткага йиғилиб, тақвимнома «орқал» қола бошлайди. Рим папаси Григорий XVIII 1582 йилда тақвимномага янги тузатиш киритди. Европадаги барча мамла-

катлар аста-секин шу тақвимномага ўтишти. Натижада Юлий ва Григорий тақвимномалари орасидаги фарқ 13 кунини ташкил этди. Энг аниқ ҳисоб-китобли тақвимнома буюк шоир, файласуф, математик ва фалакиёт илмининг бундони Умар Хайём тузган. Унинг тақвимнома буйича 8 қабиса йил 32 йилда эмас, 33 йилда келади, натижада ҳар сафар 19 сония фарқ қилиб, фақат 4500 йил ўтгандагина бир кеча-кундуз ортиқча чиқади. Григорий тақвимномасида эса 3300 йилда бир кеча-кундуз хато қилинган. Умар Хайём тақвимномасидаги ортиқчалик Григорий тақвимномасидан 1200 йил кейин бўлиши, буюк мутафаккир Умар Хайём тақвимномасининг аниқлик даражаси гоёт юқори бўлганлигини кўрсатди. Умар Хайём тақвимномаси Эронда хижрий 471 йилнинг унчи рама-

зондан (милодий 1079 йил 16 март) бошлаб ислоҳ билан қабул қилинди ва XIX асргача қўллангди. Шундан кейин 12 йиллик муҳал (Сичков, Сиғир, Йулбарс, Қуён, Балқ, Илон, От, Маймун, Товуқ, Ит ва Тунгиз) йил ҳисоби билан юртидашларнинг мутул тақвимномасига ўтишти. 1911 йили Эрон ва Афғонистонда йил боши баҳори тенг кунлик — Наврўз билан бошланган Умар Хайём тақвимномага асосланган Боржи тақими қўлга олинди. Мазкур тақвимномада ойлар Хамал, Савр, Жазо, Саратов, Асад, Сунбула, Мизон, Ақраб, Қавс, Жалди, Давл ва Хўт деб юртилади. Ҳозир яна ҳам аниқроқ ва мукамалроқ тақвимнома тузиш лойиҳаси устида ишлар олиб бориляпти.

Оқило РАЙМОВА.

Calendar grid for months JANUARY to DECEMBER with days of the week and dates.

TIJORAT XABARLARI BA EYBONLAR «АФРОСИЁБ» САВДО МАЖМУАСИ BARCHA TURDA GI CHET EL KASSA APPARATLARI UCHUN LENTALAR (57 MM) SOTADI...

FIRMA VA TASHKILOTLARNING RAQBARLARI XAMDA AHOPI DIKQATIGA «TOSSHAXARTRANSEKSPEDICIYA» DAVLAT YUJUMMASI...

UZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ BANKI TOMONIDAN «KAPITAL» VA «KAPITAL-lyUKS» OMONATLARI JORII ETILGAN...

TASHKILOT QISHLOQ XUZALIK TEXNIKASI UCHUN NOEB 7519 RAQAMLI PODSHNIK SOTADI...

UZSUTGUSHTMAXSABVOTRANS jamoa korxonalar avtotransport konserni urta mahsus eki oliy ma'lumotli avtotransport muhandislar...

BIRINCHI Toshkent Davlat tibbiyot instituti rektorining mikrobiologiya kafedrasi mudiri, tarbiyaviy ishlar bуйича prorroktor, professor Ilman Muxamedov Muxamedovga ukasi...

BIRINCHI Toshkent Davlat tibbiyot instituti rektorining gistologiya kafedrasining professori Akram Iyuldoevga otasi Iyuldoevga otasi...

BIR CHIMDIM QAXQAXA Tuzkining lotereyasiga eng g'ul avtomobil yotugi chiqqach, undan udfalarni suratdici... (Advertisement for a lottery)

Шунақаси ҳам бўлади «АБАДИЙ ʼESHLIK»NING СИРИ Eshi nomaylum ael... Ushbu ta'rif shimoliy koreylik taniki gimnastikachi Kim Gvan Suxka nisebatan aytiksa juda mos tushadi...

МАШИЙ ТЕХНИКА ТАБИРЛАШ Музлатгич, чангогич, кир ювиш машиналари табирли: Акмал Икромов тумани — 74-51-50...

Тошкент шаҳар маълумот хизматлари МАХСУС ВА ФАВҚУЛОДДА ТЕЛЕФОН РАҚАМПАРИ ТУМАН ИЧКИ ИШЛАР БУЛИМЛАРИ Акмал Икромов тумани — 72-98-39...

TO SHKENT OQSOMI Toskent oqsomi Muassis: TO SHKENT SHAXAR XOKIMLIGI Manzilimiz: 700000, Toshkent shaxri, Matbuotchilar kuchasi, 32 Telefonlar: 33-29-70; 33-99-15, 36-57-27. Dushanba, gorshanba va hukmi kunlari chiqadi. Nisri korxonalari 64690.

Ruybatdan utini tartibin №10. * Буюртма ГОВ. * Хажми — 2 босма табак оғеет устида босилди. * Қозғо бирини А2 «Шарк» нашрият матбаа-концерни босмакеласи. * Корхона маълуми: «Буюк Турун» кучаси, 41-уй. * Босмага топширин вақти 11.30. * Босмага топширилади: 11.30. 1 2 3 4 5 6.